

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΚ
Η ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ
Η ΑΞΙΩΣΗ ΠΡΟΣ ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗΣ ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑΣ

1. Η έννοια της αδικοπραξίας κατά το άρθρο 914 ΑΚ.

Αξίωση προς παράλειψη ex lege (ευθέως εκ του νόμου) παράγεται από τις διατάξεις του ΑΚ περί αδικοπραξιών. Ειδικότερα:

Το άρθρο 914 ΑΚ ορίζει ότι όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, **για τη στοιχειοθέτηση αδικοπρακτικής συμπεριφοράς τινός**, δεν απαιτείται να έχει παραβιασθεί συγκεκριμένη διάταξη νόμου, η οποία ιδρύει υπέρ του παθόντος ορισμένο δικαίωμα, το οποίο και να πλήττεται αδικοπρακτικώς¹, αλλά **αρκεί ο δράστης να παραβιάζει το γενικό καθήκον κάθε κοινωνικού ανθρώπου ο οποίος διαβιώνει σε Κράτος δικαίου, κατά το οποίο δεν επιτρέπεται να ζημιώνεται υπαιτίως κάποιος².**

2. Η παραβίαση του συνταγματικού ατομικού δικαιώματος του «επιχειρείν», ως στοιχείου της προσωπικότητας του ατόμου.

Υπό την έννοια αυτή, αδικοπραξία διαπράττει και εκείνος ο οποίος προσβάλλει και ζημιώνει επιχείρηση, διότι αυτή συνιστά οικονομικονομικό μέγεθος, το οποίο ανήκει στην κυριότητα του επιχειρηματία³. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή, ο δράστης επεμβαίνει παρανόμως στο δικαίωμα του επιχειρηματία να λειτουργεί και να αξιοποιεί οικονομικώς την

¹ Ad hoc ΑΠ 279/2008, ΝοΒ 56/1582 και ΑΠ 298/2008, ΝοΒ 56/1582.

² Η νομολογία του Ακυρωτικού στο ζήτημα αυτό είναι πάγια. Βλ. σχετικώς και όλως ενδεικτικώς, μετά από την αρχική του έτους 1973, τις αποφάσεις: ΟλομΑΠ 967/1973 ΝοΒ 22/505. ΑΠ 47/1996 ΕΛΔ 1996/1317, ΕΕΝ 1997/444 και ΝοΒ 1998/206. ΑΠ 1312/1997 ΑρχΝ 1998/484. ΑΠ 720/1997 ΕΛΔ 1999/347 και ΝοΒ 1998/635. ΑΠ 1600/2002 ΕΛΔ 2003/768. ΑΠ 1145/2003 ΕπΝαυτΔ 2003/432, ΕΛΔ 2004/458, ΔΕΕ 2004/1179, ΕΕμπΔ 2004/819 και ΧρονΙδΔικ 2004/55. ΑΠ 895/2004 ΔΕΕ 2005/298 και ΧρονΙδΔικ 2004/1009. ΑΠ 484/2006, ΝοΒ 54/1256. ΑΠ 963/2007 Α΄ δημοσίευση νόμος. ΑΠ 405/2007 ΝοΒ 2007/1136 και Αρμ. 2008/239. ΑΠ 1731/2008 Α΄ δημοσίευση νόμος. ΑΠ 1730/2008 Α΄ δημοσίευση νόμος. ΑΠ 1711/2008 Α΄ δημοσίευση νόμος. ΑΠ 1582/2008 Α΄ δημοσίευση νόμος. ΑΠ 164/2008 Α΄ δημοσίευση νόμος. ΑΠ 1494/2008 Α΄ δημοσίευση νόμος.

³ **Τραυλός-Τζανετάτος**, στον ΑΚ των Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, υπό το άρθρο 652 περιθ. αριθ. 21 σελ. 447. **Ο ίδιος**, Το Διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη και το Σύνταγμα, στο «Σύνταγμα και εργασιακές σχέσεις», (έκδ. 1987), σελ. 89 επ.

επιχείρησή του⁴, δηλαδή παραβιάζει το ατομικό συνταγματικό δικαίωμα της επιχειρηματικής ελευθερίας, το οποίο προβλέπει το άρθρο 5 § 1 του Συντάγματος.

3. Η τριτενέργεια των ατομικών δικαιωμάτων στο ιδιωτικό δίκαιο

Το δικαίωμα αυτό (της επιχειρηματικής ελευθερίας) τριτενεργεί αμέσως και στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου⁵ (σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 25 § 1 εδάφ. γ' του ισχύοντος Συντάγματος), υπό την έννοια ότι θεμελιώνει και δικαίωμα ιδιωτικού δικαίου υπέρ του ασκούντος επιχείρηση. Αντιστοίχως δε, ιδρύει και ιδιωτική (ενοχικού δηλαδή δικαίου) αξίωση υπέρ του επιχειρηματία προς αποζημίωση απέναντι σε εκείνον ο οποίος το βλάπτει. Το δικαίωμα μάλιστα αυτό του επιχειρηματία, ως συνδεόμενο ευθέως με την προσωπικότητά του είναι και απόλυτο⁶⁻⁷ και προστατεύεται με τη διάταξη του άρθρου 57 ΑΚ, δυνάμει της οποίας παρέχεται ευθέως στον προσβαλλόμενο διαρκής αξίωση προς παράλειψη της προσβολής.

4. Αξιώσεις εκ της προσβολής του δικαιώματος «επιχειρείν»

Τα απόλυτα δικαιώματα ισχύουν έναντι παντός (*erga omnes*)⁸. Ευθύς μόλις προσβληθούν από οποιονδήποτε τρίτον αυθαίρετως και παρανόμως, **τίκτουν αξίωση προς παύση της προσβολής τους και προς παράλειψή της στο μέλλον**. Το δικαίωμα της προσωπικότητας, (επομένως και το συνταγματικό δικαίωμα του επιχειρείν) ισχύει στο διηνεκές, ενόσω δηλ. ο δικαιούχος του (εν προκειμένω η εταιρία) βρίσκεται στη ζωή. Κατά τη διάρκεια της ισχύος του, τίκτεται σύμφωνα με τον κατά νόμο προορισμό του – όπως λέχθηκε ανωτέρω – αφενός ανένη αξίωση προς πάντα τρίτο, να μην το προσβάλλει αυθαίρετως και παρανόμως και αφετέρου, αντιστοίχως, **διαρκής υποχρέωση καθενός τρίτου ν' απέχει από την** (αυθαίρετη και παράνομη) **προσβολή του**. Συνεπώς, γεννιέται διαρκής έννομη σχέση υπό το προεκτεθέν περιεχόμενο, μεταξύ αφενός του φορέα του δικαιώματος και αφετέρου παντός τρίτου⁹.

⁴ Τραυλός-Τζανετάτος, στον ΑΚ των Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, υπό το άρθρο 652 περιθ. αριθ. 21 σελ. 447. Δεληγιάννης-Κουκιάδης, σελ. 448.

⁵ Ad hoc Αρχή προστασίας δεδομένων 92/2001 ΕΕργΔ 2001/718.

⁶ Απ. Γεωργιάδης, ΓενΑ έκδ. 2002 § 20 περιθ. αριθ. 3 σελ. 232).

⁷ Ως απόλυτο χαρακτηρίζεται το δικαίωμα, το οποίο παρέχει άμεση εξουσία σε ορισμένο αντικείμενο ή σε ορισμένο πρόσωπο, κατά τέτοιον τρόπο, ώστε όλα τα άλλα πρόσωπα να υποχρεούνται να απέχουν από κάθε προσβολή του (βλ. ενδεικτικώς Απ. Γεωργιάδη, αμέσως ανωτέρω).

⁸ Σημαντήρας, ΓενΑ, 1980, περιθ. αριθ. 200 και 206. επ. Σούρλας, Απόλυτα δικαιώματα, Νοβ 11, 305 επ. Παπαντωνίου, ΓενΑ, 1983, § 41 Ι σελ. 192. Απ. Γεωργιάδης, Το δικαίωμα, στο συλλογικό έργο «Εισαγωγή στο αστικό δίκαιο», (Επιμέλεια: Σταθόπουλου, Αυγουστιανάκη), 1992, § 5 ΙΙΙ Α, σελ. 198 επ. Ο ίδιος, ΓενΑ, 1996, περιθ. αριθ. 273. Ο ίδιος, ΕμπρΔ Ι, (1991), § 3, περιθ. αριθ. 1-11. Σπυριδάκης, ΓενΑ, 1985, § 45 (α) σελ. 94 επ. Μπαλής, ΓενΑ, 1961, § 27 (Α), σελ. 83 και § 30.

⁹ Μπέης, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 692, § 5.1.3., σελ. 139 και § 5.6., σελ. 154. Γεωργίου, Προσωρινή δικαστική προστασία επί ταυτόχρονης προσβολής της νομής και της κυριότητας, ΑρχΝ 48 (1997), § Γ., 4.3. σελ. 292. Ο ίδιος, Συνέπειες της προσβολής της φυσικής εξουσίας επί του πράγματος.

5. Η αξίωση προς παράλειψη και επικειμένης προσβολής

Περαιτέρω, σε περίπτωση αδικοπρακτικής συμπεριφοράς, ο ζημιωθείς (εκτός από την αξίωση αποζημίωσης που έχει κατά κύριο λόγο) **έχει έναντι του δράστη της αδικοπραξίας και αξίωση προς παράλειψη της απειλούμενης νέας προσβολής, κατ' ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 57 επ. του ΑΚ¹⁰.**

Η αξίωση αυτή απευθύνεται προς πάντα τρίτο και έχει ως περιεχόμενο να παραλείπει την προσβολή του ζημιωθέντος.

(Προσωρινή δικαστική προστασία της νομής και της κυριότητας), «Ασφαλιστικά μέτρα²», § 2.1.2.1, σημ. 9 σελ. 477 και στην ΕΛΔ 34 (1993), σελ. 1429 επ. (στην § 2.1.2.1.). **Ο ίδιος**, Η αξίωση προς παράλειψη και η προσωρινή δικαστική προστασία της, Δ. 24 (1993), σελ. 398 επ. (στην § 1.12.1. και σημ. Νο 36, 37) και «Ασφαλιστικά μέτρα II», § 1.12.1 σελ. 494/5 και σημ. Νο 36, 37 σελ. 495. ΜΠρΧαλκίδας 595/1991 Δ. 23, 264. ΜΠρΧαλκίδας 621/1991, αδημ.

¹⁰ **Σταθόπουλος**, στον ΑΚ των Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, υπό το άρθρο 287 περιθ. αριθ. 45. **Ο ίδιος**, Γενικό ενοχικό δίκαιο, § 3 VII 2 υποσημ. αριθ. 20 σελ. 53. **Λιτζερόπουλος**, ΕνοχΔ, (Πανεπιστημιακές παραδόσεις), § 252 σελ. 369 επ. **Ζέπος**, ΕνοχΔ τ. II § 30 VI. **Σημαντήρας**, ΓενΑ περιθ. αριθ. 544. **Δεληγιάννης/Κορνηλάκης**, Μαθήματα Ειδικού ΕνοχΔ § § 92-93 σελ. 259 επ. **Απ. Γεωργιάδης**, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, Εισαγωγή άρθρων 914-938 περιθ. αριθ. 56-57. **Μπόσδας**, Η οικονομική ελευθερία αντικείμενο προστασίας στο δίκαιο του ανταγωνισμού (έκδ. 1981) σελ. 270. **Αλεξανδρίδου**, Αθέμιτος ανταγωνισμός και προστασία του καταναλωτή (έκδ. 1978) σελ. 171. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 731 § 3.16 σελ. 739 επ. ΕφΑθ 1171/1991 Αρμ. 1991/484 και ΔΙΚΗ 1991/912.